

LUND UNIVERSITY

Orimligt att lånefinansiera offentliga investeringar

Fjertorp, Jonas

Published in:

Balans: tidskrift för redovisning och revision

2012

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Fjertorp, J. (2012). Orimligt att lånefinansiera offentliga investeringar. *Balans: tidskrift för redovisning och revision*, 42-43.

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Jonas Fjertorp är ekonomie doktor och forskare i kommunal ekonomi vid Företagsekonomiska institutionen vid Lunds universitet.

Samhällen utvecklas och förändras. Offentliga tillgångar kan lämnas kvar och bli oanvändbara när orter och samhällen avfolkas.

JONAS FJERTORP:

Orimligt att lånefinansiera offentliga investeringar

Det är dags att uppmärksamma de orimliga konsekvenser som uppstår när offentliga investeringar finansieras med lån. Det skriver forskaren Jonas Fjertorp, som också uppmanar redovisningsekonomer och revisorer att stötta de kommunala tjänstemän som vill verka för att varje generation ska bära sina kostnader.

Under det senaste året har skuldkrisen i Europa utspelats i flera akter. Grekland har levt över sina tillgångar och dragit på sig en statsskuld som blivit landet övermäktig. De unga grekerna protesterar mot att behöva betala tidigare generationers skulder.

Sverige undviker klokt nog att låna till offentlig konsumtion. Det är också reglerat i kommunallagen, som föreskriver att en kommun inte får ha en underbalanserad budget och att eventuella underskott måste tas igen inom tre år. Offentliga investeringar i till exempel vägar, idrottsanläggningar, byggnader, bredbandsnät och vattenledningsnät finansieras däremot ofta med lån. Det innebär att problemet

som har blivit Greklands fall, förekommer även i Sverige, om än i mindre omfattning. Argumenten som används för att lånefinansiera offentliga investeringar är att det finns säkerhet för lånen i form av fysiska tillgångar. Tillgångarna finns kvar även för kommande generationer, som också får ta över tillhörande skulder.

Det finns dock ett problem med detta synsätt, eftersom tillgångarna kan bli oanvändbara innan skulden är betald. I Sverige pågår en geografisk omflyttning av människor. Hälften av landets kommuner har en minskande folkmängd och den andra hälften en ökande folkmängd. När människor flyttar från en kommun innebär det vanligen att vissa av de tillgångar som finns där inte längre behövs. Likaså kan tillgångar i kommuner med en ökande folkmängd behöva avvecklas i förtid för att lämna plats för nya tillgångar som krävs för att ge service till en större folkmängd.

Samhällen utvecklas och förändras. Det finns inga garantier för att orter som växer i dag, kommer vara platser där människor vill bo om några decennier. Så

har det alltid varit. Gamla boplatser, torp och brukssamhällen överges och fysiska tillgångar lämnas kvar.

När offentliga investeringar lånefinansieras förs skulden över från dem som beslutade om investeringarna till dem som bor i samhället i framtiden. På individnivå kan ingen föra över sina skulder på någon annan, utan medgivande. Var och en får ta ansvar för sina lån. Det är inte heller möjligt för enskilda personer att arva skulder. Endast tillgångar kan ärvas. Om en låntagare avlider är det kreditgivaren som får stå för risken att en tillgång inte längre ger den nytta som förväntades från början och därför värderas lägre än skulden.

Att samma principer inte råder när det gäller offentliga investeringar ger orimliga konsekvenser. Det innebär att skulder förs över på dem som bor i samhället i framtiden. Vid offentliga lån förs betalningsansvaret för skulden över på kommande generationer. Det görs oavsett om de har någon nytta av tillgången eller ej. Även om lånen används till investeringar i tillgångar som

har en lång förväntad nyttjandeperiod, finns det en uppenbar risk att endast den framtida kostnaden för lånen skjuts över, utan att invånarna har någon nytta av tillgångarna. I själva verket är långsiktiga investeringar extra olämpliga att lånefinansiera, eftersom osäkerheten om den framtida nyttan ökar med den förväntade nyttjandeperioden. Tillgångar som inte kan flyttas blir extra känsliga att lånefinansiera. Teknisk utveckling kan få konsekvensen att tillgångarna blir omoderna och oanvändbara snabbare än förväntat.

En rimlig princip är därför att offentliga investeringar finansieras av dem som fattar besluten eller efterfrågar dem. Varje beslutsfattare och varje generation bör ta det fulla ekonomiska betalningsansvaret för sina utgifter.

Det finns kommuner som eftersträvar en hög självfinansieringsgrad av investeringar. I vissa fall sätter dock lagstiftningen stopp. Lagen som reglerar vattenförsörjningen (lag om allmänna vattentjänster, 2006:412, § 30) föreskriver att "avgifterna får inte överskrida det som behövs för att täcka de kostnader som är nödvändiga för att ordna och driva VA-anläggningen".

Revisions- och rådgivningsbranschen kan spela en viktig roll.

Det kallas för självkostnadsprincipen. Lagen har kommit att tolkas på ett sådant sätt att vatten- och avloppsverksamheten för varje enskilt år inte tillåts göra några överskott. En sådan tolkning av självkostnadsprincipen tvingar kommunerna att lånefinansiera VA-investeringar. Det finns dock vissa möjligheter att göra avsättningar för framtida investeringar. Jag anser att vi behöver ompröva detta synsätt där lånefinansiering blivit praxis. Revisions- och rådgivningsbranschen kan spela en viktig roll för att lyfta upp denna fråga på den politiska dagordningen. De politiker och tjänstemän som redan förespråkar en hög självfinansieringsgrad kan många gånger behöva stöd att stå emot krav på lånefinansiering av investeringar. Såväl ekonomer som revisorer som arbetar

med offentliga verksamheter har en viktig uppgift att lyfta fram argumenten för en ökad tillämpning av självfinansieringsprincipen och därigenom bidra till en förändrad syn på detta område. Varje beslutsfattare och varje generation bör ta det fulla ekonomiska betalningsansvaret för sina utgifter.

En konsekvens av att inte lånefinansiera offentliga investeringar är att det skapas ett större handlingsutrymme för politikerna. Den del av budgeten som nu upptas av räntor skulle då kunna användas för politiska åtgärder, i stället för att vara reserverade för tidigare politiska majoritetens beslut. En konsekvent tillämpning av självfinansieringsprincipen innebär att det får större betydelse vilka politiker som väljs, eftersom de har större handlingsutrymme att genomföra sina politiska ambitioner.

Det är dags att uppmärksamma de orimliga konsekvenser som uppstår när offentliga investeringar finansieras med lån. Det innebär att framtida generationer får betala för tillgångar som man kanske inte alls har efterfrågat eller har någon användning av. ❏

En lysande framtid

Vill du sporras att utveckla dina kunskaper varje dag? Vill du leverera riktigt bra mervärde till dina klienter? Bli del av ett team som sträcker sig över 150 länder och arbetar med världens ledande företag? Vara med på den fortsatta resan för ett av världens största affärsnätverk?

Är det dags att tända gnistan i din karriär?

Besök oss på www.deloitte.com/se/ledigajobb.

© 2012 Deloitte AB

Deloitte.